

prof. dr hab. Jerzy Gierusz

Koszty i przychody w świetle nadrzędnych zasad rachunkowości. Pojęcia – klasyfikacja – zakres ujawnień

Autor zaproponował rozbudowę tradycyjnej klasyfikacji kosztów i strat oraz przychodów i zysków dla potrzeb przygotowania sprawozdania finansowego. Stworzył nową formułę rachunku zysków i strat – zrezygnował z wykazywania wyników poszczególnych rodzajów działalności (podstawowa operacyjna, pozostała operacyjna, finansowa) na rzecz ujawniania wyników o różnym stopniu powtarzalności i pewności realizacji. Formuła ta lepiej zaspokaja potrzeby odbiorców sprawozdania finansowego i w efekcie dostarcza bardziej użytecznych informacji.

„Recenzowana praca – w moim przekonaniu – jest najważniejszą książką napisaną w ostatnim czasie w Polsce, dotyczącą tematyki określonej jej tytułem. Zawiera ona rzetelną analizę kosztów i przychodów w kontekście nadrzędnych zasad rachunkowości i, co najważniejsze, z analizy tej wynika propozycja nowej formuły liczenia wyniku finansowego oraz nowej formy sprawozdania finansowego. Polecam ją z pełnym przekonaniem o jej przydatności, zarówno dla środowiska naukowego, jak i wszystkich tych osób, które z różnych powodów szukają (i nie znajdują) interesujących ich informacji finansowych i ekonomicznych w sprawozdaniach finansowych spółek kapitałowych”.

[z recenzji prof. zw. dr. hab. Sławomira Sojaka]

SPIS TREŚCI

Wstęp

Rozdział 1.

Koszty i przychody jako kategorie opisywane przez rachunkowość

1. Koncepcja jasnego i rzetelnego obrazu a nadrzędne zasady rachunkowości
2. Pojęcia kosztów i przychodów w prawie bilansowym
3. Koszty i przychody w rachunkowości zarządczej i prawie podatkowym
4. Tradycyjna systematyka kosztów

Rozdział 2.

Wpływ nadrzędnych zasad rachunkowości na pomiar kosztów i przychodów w wybranych obszarach prawa bilansowego

1. Tworzenie i rozwiązywanie rezerw
2. Utrata wartości aktywów
3. Inwestycje w nieruchomości
4. Pomiar kosztu wytworzenia produktów pracy
5. Długoterminowe umowy o usługę

Rozdział 3.

Ujęcie kosztów i przychodów w sprawozdaniu finansowym

1. Próba rozbudowy klasyfikacji kosztów i przychodów dla potrzeb sprawozdawczości finansowej
2. Pomiar wyniku całościowego
3. Rachunek zysków i strat – propozycja nowej formuły

Zakończenie

Literatura

Spis aktów prawnych

Spis tablic

Spis schematów

RECENZJE

Walory poznawcze pracy

W tym miejscu pragnę zwrócić uwagę na zasadnicze atuty recenzowanej pracy.

Temat badawczy podjęty w pracy jest w pełni aktualny i istotny zarówno w sferze teorii, jak i praktyki rachunkowej (jej użyteczności informacyjnej).

Kompleksowe i wieloaspektowe podejście Autora do badanych zagadnień umożliwiło Mu przeprowadzenie dogłębnej analizy uwarunkowań (prawnych, zwyczajowych, kulturowych) zróżnicowanego pojmowania i uwzględniania w systemach rachunkowości różnych krajów kategorii kosztów (i strat) oraz przychodów (i zysków). W poszczególnych punktach rozdziału I i II Autor bardzo szczegółowo identyfikuje i omawia te różnice. Dużą wagę przywiązuje także do regulacji i rozwiązań polskich, ze względu jednak na zakres przeprowadzonych badań i sformułowanych wniosków praca wykracza przydatnością poza zasięg krajowy. (...)

Szczególnie wyróżniającym się elementem pracy jest oryginalna, opracowana przez Autora propozycja wprowadzenia nowych kryteriów klasyfikacji kosztów i przychodów oraz wykorzystania jej w zaproponowanej przez Autora nowej konstrukcji rachunku zysku i strat. Poprzez koncepcję całościowego wyniku finansowego Autor dochodzi w rachunku zysków i strat do wartości EVA (ekonomicznej wartości dodanej – parametru szczególnie istotnego dla akcjonariuszy).

Wprowadzone przez Autora kryteria klasyfikacji kosztów i przychodów umożliwiają w logicznej, całościowej konstrukcji rachunku zysków i strat wyprowadzenie wyników cząstkowych dla:

- transakcji ciągłych
- transakcji jednorazowych
- operacji z mocy prawa bilansowego
- operacji kapitałowych

Po ustaleniu wyniku całościowego i uwzględnieniu kosztu kapitałowego otrzymuje się wartość EVA. Taka konstrukcja uwzględnia więc wynik na transakcjach z natury swej powtarzalnych oraz incydentalnych, bierze pod uwagę także stopień jednoznaczności ustaleń (obliczeń wyniku). Daje więc lepszy obraz decyzyjny (także dla otoczenia) struktury wyniku aniżeli rozwiązania tradycyjne. Zbliża poza tym koncepcje ustalania wyniku stosowane w rachunkowości finansowej i zarządczej (w możliwym rzecz jasna zakresie). (...)

Recenzowana książka prof. J. Gierusza jest, w moim przekonaniu, wartościową pracą naukową traktującą o bardzo istotnych problemach zarówno dla nauki rachunkowości (i nie tylko dla tej dyscypliny), jak i dla praktyki gospodarczej. Oryginalny model rachunku zysków i strat zaproponowany przez Autora w pracy jest koncepcją przyszłościową dla praktyki gospodarczej oraz cennym wkładem do teorii rachunkowości.

Oprócz walorów teoretycznych i aplikacyjnych praca ma także przydatność dydaktyczną – stanowi cenne źródło wiedzy m. in. dla kształcenia kadr kierowniczych podmiotów gospodarczych, uczestników studiów doktoranckich.

Z recenzji dr hab. Danuty Sołtys, prof. AE

Recenzowana praca – w moim przekonaniu – jest najważniejszą książką napisaną w ostatnim czasie w Polsce, dotyczącą tematyki określonej jej tytułem. Zawiera ona rzetelną analizę kosztów i przychodów w kontekście nadrzędnych zasad rachunkowości i, co najważniejsze, z analizy tej wynika propozycja nowej formuły liczenia wyniku finansowego oraz nowej formy sprawozdania finansowego. Polecam ją z pełnym przekonaniem o jej przydatności, zarówno dla środowiska naukowego, jak i wszystkich tych osób, które z różnych powodów szukają (i nie znajdują) interesujących ich informacji finansowych i ekonomicznych w sprawozdaniach finansowych spółek kapitałowych.

Do powyższej konstatacji upoważniają mnie między innymi poniżej zamieszczone uwagi pozytywne. Natomiast uwagi krytyczne (raczej sugestie) nie umniejszają w niczym walorów merytorycznych pracy, mają natomiast na celu ułatwienie percepcji zawartych w niej treści przez potencjalnych czytelników.

Praca wyróżnia się szczegółową analizą porównawczą regulacji rachunkowości dotyczących omawianych kwestii, głównie w zakresie kształtowania przychodów i kosztów. Zagadnienia rozpatrywane są na gruncie najważniejszych regulacji rachunkowości o zasięgu międzynarodowym, reprezentujących różne modele rachunkowości. Analiza obejmuje uregulowania MSR, Dyrektywy UE, UK, GAAP, US GAAP, niemiecki Kodeks handlowy oraz polskie prawo bilansowe, co daje szeroki pogląd na rozpatrywane zagadnienia. (...)

Na uwagę zasługuje wnikliwa analiza kosztów i przychodów w kontekście prawa bilansowego, regulacji podatkowych oraz rachunkowości zarządczej, jako najważniejszych dziedzin praktyki gospodarczej. (...)

W pracy autor przedstawił swoją propozycję nowej formuły rachunku zysków i strat. Nowe ujęcie uwzględnia podział elementów kształtujących wynik na transakcje ciągłe, jednorazowe, operacje z mocy prawa bilansowego, operacje kapitałowe. Według prezentowanej koncepcji celem rachunku zysków i strat jest przedstawienie struktury kosztów i przychodów kształtujących ekonomiczną wartość dodaną (EVA). Zgodnie ze stwierdzeniem autora, wydaje się, że proponowany układ rachunku zysków i strat jest w stosunku do tradycyjnego bardziej przyjazny dla użytkownika, zwłaszcza nieposiadającego specjalistycznej wiedzy z zakresu rachunkowości. Wyodrębnienie szeregu elementów składowych pozwala zidentyfikować pozycje o odmiennym stopniu ryzyka ich realizacji, ujawnia wszelkie manipulacje oraz pozwala ocenić skuteczność działań oszczędnościowych (np. w zakresie obniżki kosztów materiałów). (...)

Na uwagę zasługuje fakt, iż opisywane zagadnienia są wzbogacone licznymi tablicami, schematami oraz przykładami.

Z recenzji prof. zw. dr. hab. Sławomira Sojaka
